

G Á L J Ó Z S E F

Pete György emléke

1992-ben ajándékozás révén Szántó Piroska 197 grafikája és 51 festménye, életművének jelentős darabjai Vas megyébe kerültek. Az előkészületi tárgyalások éveken át folytak, amelynek eredményeként az alkotások otthona a Szombathelyi Képtár lett. E munkálatok közben (nem voltam tárgyaló, de értesültem az aktuális „állapotról” N.N. tájékoztatásából) gondoltam arra, hogy az ajándékozó alkotót is kissé alaposabban meg kellene ismertetni az érdeklődőkkel, nem is beszélve arról, hogy Szántó Piroska ekkor már nem csak képeivel, hanem írásaival (Bálám számára, Akt, Forradalmi szvit) is jelen volt az ország kulturális életében.

A megismertetésnek számomra legelérhetőbb fóruma az Életünk volt. A főszerkesztőt akkor még személyesen nem ismertem, de tudtam ki ez a jellegzetes járású és feltűnő bajszú úr. Tudtam, hogy ő Pete György, ismerősei szerint Petegyuri. A folyóiratot már a Pete „korszak” előtt is át-átlapoztam, néhány érdekesnek látszó írást azért el is olvastam. Később Petét is hallottam néhányszor különböző fórumon, irodalmi esteken megszólalni. Nem csak a „szakmáról,” hanem a hétköznapokról is tudott érdekeseket mondani.

Ismeretlenül szólítottam meg: elmondtam neki, hogy egy „terjedelmesebb” interjúra szeretném kérni Szántó Piroskát. Igényt tartana-e erre? Meglepetésemre és örömhöz nem utasított el a gyakran hangoztatott mondattal „lábom termést nem veszek.” „Megvette,” talán nem is tartotta hosszadalmasnak a 16 oldalas interjút (1992/1 sz.), mert változtatás nélkül közölte. Ez persze elsősorban Szántó Piroska érdeme volt, aki a mondatait is mindig jól tudta érzékelhető, képekben is láttató, szívesen olvasható formába önteni.

Ez volt az első „találkozója” az Életünkkel. 1998-ban másodszer, valószínű, hogy folyóiratban utoljára megszólaló súlyos beteg Szántó Piroskával készült másik beszélgetésünknek is az Életünk (1998. 7-8. sz.) adott helyet, ez már sajnos a festőművész búcsúja volt az élettől. Egy másik számban Gyulay Líviusz fogalmazta meg általam az Életünknek, hogy szerinte „az illusztráció – kísérezene.”

Pete György ezeknek az interjúknak a közreadásával adott bizalmat arra, hogy később megszólaltathassam (már Alexa Károly irányítása alatt) azokat a képzőművészeket, elsősorban Vas megyei, vagy a megyéhez kötődőket, akik főleg a XX. század második felében meghatározói voltak a Nyugat-Dunántúl képzőművészeti életének.

Az Életünk olvasói remélhetően még nem felejtették el Pete munkásságának azt az irodalomtörténeti jelentőségét sem, amelynek köszönhetően sokan ekkor ismerhették meg a határon túli magyar írók, költők nevét, munkásságát. Én legalábbis itt találkoztam velük először.

Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy a „Pete-leltárban” fontos szerep jutott a Hamvas Béla életmű „föltámasztásának” is csakúgy, mint az Életünk könyvsorozat újabb kötetei kiadásának, amelyben Hamvas Béla és Határ Győző művei is megjelentek.

A főszerkesztőnek nem tartoztam a baráti köréhez. A Berzsenyi Könyvtárban azonban, főleg már főszerkesztősége utáni időben, többször is találkoztunk, ilyenkor szót váltottunk aktuális munkájáról, közérzetéről. Jegyzetei mellett mindig ott tornyosultak a régi Életünk számai. A folyóirat történetének megírásához gyűjtötte az anyagot. Nem tudom elkészült-e.

Még egy fontos – sajnos kudarcos – elképzelésemhez is segítséget adott. Szerettem volna föltérképezni, hogyan tudják a megye pedagógusai fölismerni, segíteni a különböző területen tehetséges diákjaikat. Ezt a kulturális – elsősorban az irodalmi – életben jelentős alkotók megkeresésével próbáltam (volna) illusztrálni, kérve, mondják el ők is példaként pályájuk indulásában miként segítette iskolájuk. Javaslatot, címeiket kértem tőle, kiket lehetne megkeresnem. Pete többeket javasolt és közülük néhányan meg is tiszteltek a válaszukkal, köztük a határokon túlról Határ Győző és Sütő András is.

(Kár, hogy ezek a mondatok inkább rólam szólnak és nem róla, Pete Györgyről. Pironkodom is miatta.)

A Talpig Vasban kötetbemutatóján Láng Gusztávval és a kiadó Gyurácz Ferenccel, 2010. június 17-én (Rozán Eszter felvétele, vaskarika.hu.)